

УДК 621.43.068.4

В.С. Авер'янов канд. техн. наук, доц., Р.Є. Скобельський
Дніпровський державний технічний університет, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИХЛОПНИХ ГАЗІВ АВТОТРАНСПОРТУ

V.S. Averyanov Ph.D., Assoc. Prof., R.Y. Skobelsky
INVESTIGATION OF EXHAUST GASES OF MOTOR TRANSPORT

При повному горінні палива продукти згоряння складаються з наступних компонентів: двоокису вуглецю CO_2 , водяної пари H_2O , надлишкового кисню O_2 і азоту N_2 . Якщо в паливі є сполуки сірки, то продукти горіння містять оксиди сірки SO_2 і SO_3 , які відносяться до числа шкідливих викидів. З окислів азоту в вихлопних газах зазвичай присутні окис азоту NO та двоокис азоту NO_2 , які також є шкідливими для навколишнього середовища [1].

При неповному горінні в продуктах згоряння палива можуть з'явитися горючі гази: окис вуглецю CO , водень H_2 , метан CH_4 , а іноді і вуглеводні C_mH_n .

Для правильної роботи двигуна необхідно контролювати коефіцієнт витрати повітря за складом продуктів горіння, а також визначати хімічну неповноту горіння по присутності горючих газів в продуктах згоряння.

В останні роки все більшого значення набуває проблема охорони навколишнього середовища. З метою пошуку шляхів для зниження забруднення повітряного басейну проводиться велика кількість комплексних досліджень. Успіх проведення таких досліджень багато в чому залежить від можливостей газового аналізу при визначенні концентрації різних шкідливих викидів в продуктах згоряння і промислових викидах.

Найкращим методом для визначення складу газоподібного палива і продуктів неповного згоряння є газова хроматографія.

Хроматографія є фізико-хімічним методом поділу, в процесі якого компоненти, що розділяються фільтруються через нерухомий шар з великою поверхнею і поділяються послідовно. При цьому відбувається багаторазове повторення елементарних явищ сорбції та десорбції.

Основним варіантом хроматографії для аналізу газової суміші газодсорбційна хроматографія. На рис. 1 схематично показаний процес аналізу газової суміші цим методом. Потік газу-носія безперервно з постійною швидкістю, контрольованої реометром 5, пропускається через колонку 1, що містить нерухомий шар активованого вугілля.

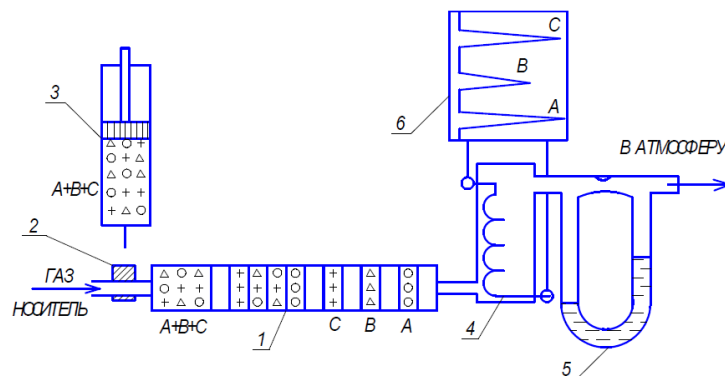

Рисунок 1. Схема газодсорбційної установки

1 - колонка; 2 - дозуючий пристрій; 3 - дозатор; 4 - детектор; 5 - реометр; 6 - хроматограма.

Проба 6 досліджуваної суміші, в якій містяться визначаються компоненти А, В і С, в якийсь момент часу через пристрій для введення проби дозатором 3 вводиться в потік газу-носія [2]. Різниця в фізико-хімічних властивостях окремих газів, що входять до складу проби, викликає відмінність в швидкостях їх пересування через колонку.

Фізичні властивості розділеного газового потоку фіксуються чутливим малоінерційним детектором 4. Сигнал детектора реєструється приладом, включеним в вимірювальну схему.

Для проведення експериментальних досліджень обрано такі двигуни внутрішнього згоряння: ВАЗ 2106 1,6; SQR477F 1,5 (автомобіль 3A3 Forza); G4FC 1,6 (автомобіль Hyundai i30). Дані автомобілі мають різну систему нейтралізації вихлопних газів. Дослідження проводилися на холостому ході і експлуатаційної температурі двигунів. За експериментальними даними побудовані діаграми шкідливих речовин і величина їх концентрації відповідно обраних двигунів (рис. 2).

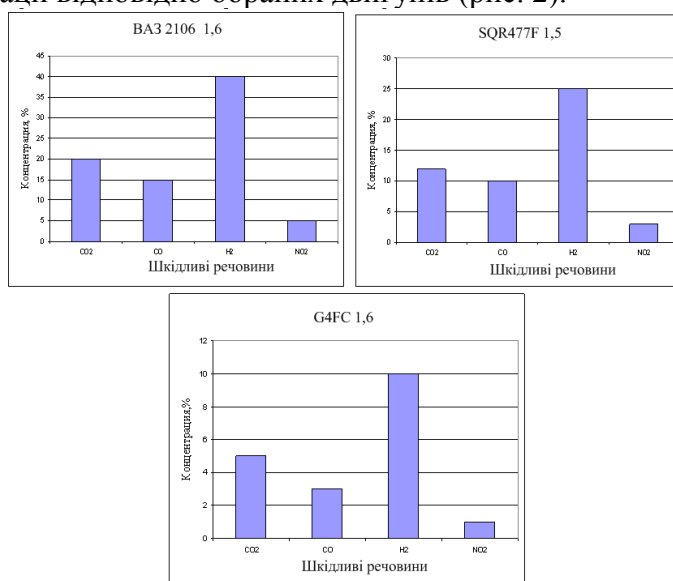

Рисунок 2. Шкідливі речовини вихлопних газів і величина їх концентрації

Аналіз експериментальних даних показав, що автомобіль Hyundai i30 має менші значення шкідливих речовин у вихлопних газах, так як він обладнаний електронним блоком управління двигуна і вдосконаленою системою нейтралізації відпрацьованих газів.

Основними напрямками робіт в області зменшення викидів автотранспорту в атмосферу є:

- створення і розширення виробництва автомобілів з високоекономічним і малотоксичних двигунами;
- розвиток робіт зі створення та впровадження ефективних систем нейтралізації відпрацьованих газів;
- зниження токсичності моторних палив;
- розвиток робіт з раціональної організації руху автотранспорту в містах.

Література

- Апостолук С.О. Промислова екологія / Апостолук С.О., Джигирей В.С., Апостолук А.С. – К.: Знання, 2003. – 475 с.
- Хроматограф «Газохром-3101» Техническое описание и инструкция по эксплуатации. 1981.